

FÖR
VÄR

TOWARDS A CHILDIST THEORY OF DEMOCRATIC DANNELSE

An argument for the radical potential of
more child-inclusive scholarly imagination

Ph.d.-afhandling af Maria Louise Larsen Hedegaard

AARHUS
UNIVERSITET

TOWARDS A CHILDIST THEORY OF DEMOCRATIC DANNELSE

An argument for the radical potential of more child-inclusive scholarly imagination

Opsummering af hovedpointer fra ph.d.-afhandlingen 'Towards a childist theory of democratic dannelse' af Maria Louise Larsen Hedegaard, Institut for Pædagogik og Uddannelse, Aarhus Universitet. Afhandlingen er en undersøgelse af, hvordan demokratisk dannelse kan forstås som et aspekt af helt almindelig hverdagspraksis i skolen, og hvordan aktuelle uddannelseslogikker producerer mulighedsbetingelser for sådan en 'hverdags'-demokratisk dannelse.

Demokratisk dannelse har tendens til at tage udgangspunkt i en 'mangel-tænkning' om barnet

I pædagogisk teori og praksis har vi historisk set betragtet barnet som 'ufærdig', som en 'not-yet-adult', som 'uciviliseret' eller 'uskyldig' og som en der hører privatsfæren til og derfor skal udelukkes eller beskyttes fra den politiske sfære. Det gør demokratisk dannelse til opgaven at forberede børn til deres senere indtræden i den politiske sfære, dvs. lære dem at tale og gøre på bestemte (formodede demokratiske) måder. Selvom dette er båret af kærlighed og gode intentioner, er det samtidig et marginaliserende og diskriminerende udgangspunkt i og med, at det (om end indirekte) hævder, at barnet ikke kan tale som politisk subjekt, førend det kan tale på den 'rigtige' måde.

CHILDISM flytter barnet (også spædbarnet) ind i den politiske sfære

En childist tilgang til demokratisk dannelse tager afsæt i, at barnet – præcis ligesom voksne – altid allerede LEVER et liv. Et liv som det OPLEVER og DELTAGER i, og som det TÆNKER og TALER om og har MENINGER, HOLDNINGER og IDEER til. Der er, med andre ord, ikke noget at lære for at kunne tale som politisk subjekt. Dette udstikker en anden retning for demokratisk dannelse. Fra at fokusere på barnets mangler udvides fokus nu også til omgivelsernes lydhørhed. Demokratisk dannelse bliver til opgaven at støtte barnet – uanset alder – som

politisk subjekt, dvs. tage dets meninger og oplevelser alvorligt.

Dominerende demokratidiskurser tenderer til lydighedstræning

Afhandlingen undersøger bl.a. dominerende diskurser om demokrati og finder her en række diskriminerende elementer, der rammer visse kroppe mere end andre. Det gælder særligt barnekroppen, men også den ikke-hvide krop, som betragtes en 'naturlig' risiko for demokrati. Tendensen er, at demokratisering først og fremmest handler om lydighed og ensliggørelse, hvilket ikke kun er problematisk for dem, der udsættes for 'lydighedstræningen', men også for de fænomener, vi normalt hylder som særligt vigtige for demokrati, såsom 'den demokratiske samtale', selvstændig kritisk tænkning og det frugtbare i forskellighed og uenighed.

Aktuelle uddannelsespolitiske tendenser presser mulighederne for at støtte barnet som politisk subjekt

Afhandlingen undersøger, hvordan aktuelle logikker om uddannelse skaber mulighedsbetingelser for 'hverdags'-demokratisk dannelse og finder, at disse skaber et pres på det relationelle aspekt af pædagogik og undervisning. Som en lærer fortæller:

"Vi er under et større tids- og forventningspres end tidligere, og ting (såsom et barn der er ked af det) falder bare mellem to stole. Vi ved ikke altid, hvem der tager sig af det"

Med andre ord, aktuelle uddannelseslogikker presser mulighederne for at 'høre' barnet, dvs. det vanskeliggør muligheden for at støtte barnet som politisk subjekt.

Et (demokratisk) potentiale i en childist tilgang til demokratisk dannelse

Overordnet er afhandlingens konklusion, at CHILDISM og en childist tilgang til demokratisk dannelse har et enormt (og måske endda langt mere demokratisk?) potentiale.

- En childist tilgang åbner for nye måder at tænke og gøre demokratisk dannelse på. En tilgang som i højere grad er orienteret imod, hvordan skole, pædagogik og undervisning kan støtte barnet som det politiske subjekt, det allerede er, snarere end imod at lære barnet at gøre og sige på måder, der (for øjeblikket) genkendes som (rigtig) demokratisk.
- En childist tilgang har samtidig også potentiale til at synliggøre det, man kunne kalde 'negativ' demokratisk dannelse. Dvs. de processer, hvor barnet og dets oplevelser og synspunkter – direkte eller indirekte, intentionelt eller ikke-intentionelt – overhøres, tilsidesættes og marginaliseres, fordi de udtrykkes af et barn. En childist tilgang kan hjælpe med at synliggøre, hvordan sådanne processer kommunikerer til barnet, at dets oplevelser og synspunkter ikke er rigtige eller ikke vigtige. Det kommunikerer til barnet, at det ikke er en, der ved, dvs. at det ikke er et politisk subjekt.

Undersøgelsens empiriske grundlag

Afhandlingen er et multi-sidet etnografisk studie og inkluderer empirisk materiale fra feltarbejde, observation af undervisning og interviews på to folkeskoler. Der er endvidere produceret empirisk materiale fra transnationale og nationale uddannelsespolitiske dokumenter og herudover en række forskelligartede kilder, der illustrerer underliggende antagelser og mønstre i demokratidiskurser, såsom f.eks. politiske initiativer og investeringer, mediedækning af Folketingsvalg, tematikker der synes særligt tilstede eller helt fraværende i den 'offentlige debat' m.m.

Tid og sted for forsvaret

5. februar 2024 kl. 13-16,
Aarhus universitet, Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse
Tuborgvej 164
Bygning A (7210), Festsalen, lokale A222
2400 København NV,

Kontakt

Maria Louise Larsen Hedegaard
Mail: marhed@edu.au.dk
Tlf: 61696214

